

KAYBEDECEK OLAN TÜRKİYE

10 milyar dolarlık kriz!

TARİHLERİNİN en büyük siyasi krizini yaşayan Türkiye ile Hollanda, dış ticaretinden yatırımına, turizminden istihdamına yıllık 10 milyar doları aşan bir ekonomi ile birbirine bağlı.

TÜRKİYE'YE en çok yatırım yapan ülke olan Hollanda, Türkiye turizmine ortalama yıllık 1 milyar dolar bırakıyor. Türkiye'deki Hollanda sermayeli şirketlerin sayısı 3 bin civarında. >> **NECDET ÇALIŞKAN** 9'da

10 milyar dolarlık tehlike

Tarihinin en büyük siyasi krizini yaşayan Türkiye ile Hollanda arasındaki ekonomik ilişkilerde Türkiye turizm, dış ticaret, yatırım ve istihdamda kazançlı çıkan taraf

Türkiye ile Hollanda arasında yaşanan siyasi kriz ekonomide yıllık 10 milyar dolarlık bir büyüklüğü aşan tabloyu da tehdit eder boyuta geldi. İki ülke arasında geçen yılki yıllık ticaret hacmi 6.6 milyar doları bulurken, Hollanda'nın son bir buçuk yılda Türkiye'ye yaptığı doğrudan yatırım 1.7 milyar dolara ulaştı. Son dönemde Türkiye'ye en çok yatırım yapan ülke konusunda Hollanda'nın Türkiye turizmine bıraktığı ortalama yıllık tutar ise 1 milyar doları buluyor. Türkiye'deki Hollanda sermayeli şirketlerin sayısı ise 3 bine dayandı.

NECDET ÇALIŞKAN

Ekonomi Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yabancı Sermaye Derneği (YASED) ve Türkiye Turizm Acenteleri Birliği'nin (TURSAB) verilerinden Türkiye ile Hollanda arasındaki ekonomik ilişkilerin boyutunu ortaya çıkardı.

İhracatın yüzde 2.5'i

1 Ekonomi Bakanlığı, Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK), Kültür ve Turizm Bakanlığı, Yabancı Sermaye Derneği (YASED) ve Türkiye Turizm Acenteleri Birliği'nin (TURSAB) verilerinden Türkiye ile Hollanda arasındaki ekonomik ilişkilerin boyutunu ortaya çıkardı.

2 2016 rakamlarına göre Hollanda Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı 10. ülke. 2016 yılında ihracat yüzde 14 artışla 3.6 milyar dolar oldu. Türkiye toplam ihracatının yüzde 2.5'ini Hollanda'ya yapıyor.

3 Türkiye'nin en çok ithalat yaptığı ülkeler arasında Hollanda 16. sırada. 2016'da Hollanda'dan yapılan ithalat yüzde 3 artışla 3 milyar dolar oldu. Türkiye toplam ithalatının yüzde 1.5'ini Hollanda'dan yapıyor.

4 Türkiye'nin 2016'da toplam ihracatı yüzde 0.9 azalırken, yıllık toplam ithalatı da yüzde 4.3 oranında düştü. genel dış ticaretteki bu olumsuz tabloya karşın Türkiye'nin Hollanda ile ticaretinde ithalatı yüzde 1.5, ihracatı ise yüzde 14 arttı.

5 İki ülke arasındaki toplam ticaret hacmine bakıldığında ise 2015'te 6 milyar dolar olan rakam, geçen yıl yüzde 10 artışla 6.6 milyar doları aştı. Türkiye'nin 2015 yılında 351 milyar dolar olan toplam ticaret hacmi ise 2016'da 341 milyar dolara geriledi.

2015'te 11.9 milyar dolar-

lık doğrudan yatırım alan Türkiye'de, bu rakamın yüzde 10'u (yaklaşık 1.2 milyar dolar) Hollanda'dan geldi. Bu rakamla Hollanda, ABD'den sonra Türkiye'ye en çok yatırım yapan ülke oldu. 2016 yılının ilk 6 ayında ise 407 milyon dolar ile Türkiye'ye en çok yatırımı (toplam yatırımın yüzde 19'u) Hollanda yaptı.

6 2002-2015 dönemine bakıldığında ise Hollanda'dan Türkiye'ye yapılan yatırım miktarı 21 milyarı bulurken, Türkiye'den Hollanda'ya yapılan yatırım miktarı ise 9.2 milyar dolar oldu. Söz konusu dönemde iki ülke arasındaki yatırım hacmi 30 milyar doları aştı.

7 2016'da Türkiye'ye gelen Hollandalı turist sayısı bir önceki yıla göre yüzde 26 düşüşle 906 bine geriledi. Türkiye'den Hollanda'ya giden vatandaşların sayısı ise geçen yıl yüzde 7 azalarak 87 bin 792'de kaldı. En güncel istatistik olan 2014 verilerine göre Türkiye'ye gelen Hollandalı turistlerin, bireysel harcamaları 537 milyon doları, paket tur harcamaları ise 366 milyon doları buluyor.

Yatırım yok

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci: "(Hollanda'ya ekonomik yatırım uygulanması konusu)... Şu anda o noktada değiliz, öyle bir şey söz konusu değil. Yani atılan adımlar demokratik olarak veyahut da atılan adımlar insani olarak, dış ilişkiler ve diplomatik olarak kabul etmek mümkün değil."

2 BİN 694 ŞİRKET VAR

2016 yılı sonu itibarıyla Türkiye'de faaliyette bulunan Hollanda sermayeli firma sayısı 2 bin 694 oldu. Unilever, ING Bank, KLM Havayolları, Royal Dutch Shell, Philips, Perfetti ve Philip Morris bu şirketlerin en başında gelenleri arasında. Bu şirketlerden gıda, temizlik ve bakım ürünleri markaları bulunan Unilever ile finans alanında 268 şubesiyle faaliyet gösteren ING Bank'ın toplam çalışan sayısı 10 bini geçiyor.

'Hollanda gerginliği diploması ile aşılmalı'

İş dünyası Hollanda'nın Türk bakanlara karşı tutumuna tepki gösterdi.

✓ Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD): "Taraflar arasında; müttefiklik ilişkisi, Avrupa değerleri ve ortak çıkarlar temelinde, bu gerginlikler diplomasi yolu ile aşılmalıdır. Tüm dünyada ve Türkiye'de demokrasinin önemli sınavlardan geçtiği ve güvenlik risklerinin arttığı bu dönemde, siyasetçilerin sağduyulu ve çözüm odaklı olması tarihsel bir sorumluluktur."

✓ Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (TOBB) Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu: "Avrupa Konseyi üyesi, NATO üyesi ve AB aday ülke olan Türkiye'nin Dışişleri Bakanı'nın uçuşuna izin verilmemesinin izahı yoktur. Hollanda'daki akselimsel sahibi çevreleri harekete geçmeye davet ediyorum. Gerilimin kimseye faydası yoktur."

✓ TÜRKONFED Yönetim Kurulu Başkanı Tarkan Kaadoğlu: "Diplomatik teamüllere, etik ve ahlaki değerlere aykırı davranış sergileyen Hollanda hükümeti, bir an önce akıl ve sağduyu ile taktığı tavırdan vazgeçmelidir. Ortak çıkarlar temelinde, bir uzlaşma sanati olan diplomasiyi kullanarak çözülemeyecek sorun yoktur."

✓ Cumhurbaşkanı Başdanışmanı Cemil Ertem: Unilever, Hollanda firması; sayısız ürünü var, on yıllardır Türkiye'de. Türk tüketicisi var etti bu firmayı, Hollanda kendi ayağına sığıttı... Bu firmaları hükümetlerini doğru yola döndürmesi için uyarmak gerekiyor; boykot önermiyorum; Unilever durumu kınasın mesela."

Kendi ayağına sığıttı

✓ Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekçi: "Bölgesinin en önemli gücü, en büyük ekonomisi, ticaret merkezi konumuna dışıyla ve ırnağıyla gelmiş olan ülkemiz, bu uygulamalara karşı tepkisini elbette verecektir."

✓ Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Ömer Cihad Vardan: "Maalessif bunun diplomatik nezaket, hukuk, evrensel değerler ve demokratik anlayışla bağdaştırılması imkânsız. Hollanda vatandaşları da olan 400 bini aşkın Türk vatandaşı Hollanda'da yaşıyor, çalışıyor."

✓ İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan: "Hollanda'nın dostluğa ve demokratik centilmenliğe yakışmayan kararını şiddetle kınıyorum. Çivisi çıkmış dünyada diyalog, diplomasi ve samimiyet ön planda olmalı ve değer görmelidir."

'Uçan Hollandalı'nın riski 22 milyar dolar

Hollanda ile diplomatik kriz, gözleri ticari ilişkilere çevirdi. 2711 Hollandalı şirketin Türkiye'de 22 milyar dolarlık yatırımı bulunuyor. 2 ülke arasındaki ticaret hacmi ise 6.6 milyar dolar

Naime SERT
naime@hugases.com.tr
0212-313 6858

Hollanda hükümetinin Dışişleri Bakanı Mevüt Çavuşoğlu ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın ziyaretlerini engellemesi iki ülke arasında diplomatik krize yol açarken gözler geçmiş 400 yıl öncesine dayanan ticari ilişkilere çevrildi. Halihazırda Hollanda Türkiye'nin önemli ticari ortaklarından biri konumunda. Ümit Burnu'nda kaybolan, Doğu'nun zenginliklerini ülkeye taşıyan 'Uçan Hollandalı' adlı ticaret gemisinin sonsuza kadar seyrine devam edeceğine dair efsanenin anayurdu Hollanda'nın Türkiye'deki riski 22 milyar dolar.

HURDA İTHAL EDİYORUZ

Ekonomi Bakanlığı verilerine göre 2016 yılında Hollanda ile Türkiye arasındaki ticaret hacmi 6 milyar 604 milyon dolar oldu. Türkiye, Hollanda'ya 3 milyar 589 milyon dolarlık ihracat yaparken, 3 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirdi. Türkiye'nin ihrac ettiği ürünlerin

23 bin Türk girişimci var

Ekonomi Bakanlığı verilerine göre Hollanda'da 23 bin Türk girişimci bulunuyor. Türk şirketlerinin 2015 cirosu da 9 milyar dolar geçti.

Ekonomi Bakanlığı'nun verilerine göre Hollanda'nın Türkiye'ye yapılan doğrudan yatırımlardaki payı yüzde 15.8 seviyesinde. Türkiye'de 2 bin 711 Hollanda sermayeli şirket faaliyet gösteriyor.

906 BİN HOLLANDALI TURİST GELMİŞTİ

Yıllar	Hollanda'dan gelen turist	Türkiye'den giden turist
2014	1.303.730	31.777
2015	1.232.487	94.441
2016	906.336	87.792

'Ekonomik yaptırım söz konusu değil'

Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci, gazetecilerin Hollanda'da yaşanan diplomatik skandalın ardından bu ülkeye ekonomik yaptırım uygulanıp uygulanmayacağı sorusuna, "Şu anda o noktada değil, böyle bir şey söz konusu değil" dedi. Zeybekci, TBMM Anayasa Komisyonu Başkanı Mustafa Şentop ve gazetecilerle Denizli'deki bir otelde bir

araya geldi. Zeybekci, Hollanda'da, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'ya yönelik uygulamanın insanlık dışı ve kabul edilemez olduğunu belirterek bunu nefret ve siddetle kınadığını söyledi. Zeybekci, konunun gereğinin Türkiye Cumhuriyeti tarafından Hollanda'ya mukabele şeklinde yaptırılacağını belirtti.

İŞ DÜNYASINDAN TEPKİ YAĞDI

İş dünyası, Dışişleri Bakanı Mevüt Çavuşoğlu'nun uçağının iniş izninin iptal edilmesi ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın bulunduğu araç durdurulmasını kınadı.

Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Mehmet Büyükekçi: "Türkiye eski Türkiye değildir. Bölgesinin en önemli gücü, en büyük ekonomisi, ticaret merkezi konumuna dışıyla ve tırnağıyla gelmiş olan ülkemiz, bu uygulamalara karşı tepkisini elbette verecektir."

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Ömer Cihad Vardan: "Bu muamele, dünya tarihine Hollanda'nın kara bir lekesi olarak yazılmıştır"

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Nail Olpak: "Demokrasi ve özgürlüklere bağlılığını her vesileyle vurgulayan Hollanda makamlarının bu tavırları, Hollanda'daki Türk toplumunun demokratik haklarına ve onuruna yönelik açık bir tacizdir."

Türk Girişim ve İş

Dünya Konfederasyonu (TÜRKONFED) Yönetim Kurulu Başkanı Tarkan Kadooğlu: "Avrupa Birliği'ne bağlı bazı ülkelerin son dönemde temeli olmayan suni gerekçelerle Türk siyasetçilere gösterdikleri tavrı kabul edilemez."

Türkiye Esnaf ve Sanatkarları Konfederasyonu (TESK) Genel Başkanı Bendevi Palandöken: "Hollanda'nın demokrasi ve insan haklarını hiçe sayan tutumunu kınıyoruz"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı Erdal Bahçivan: "Çivisi çikmiş dünyada diyalog, diplomasi ve samimiyet ön planda olmalı ve değer görmelidir"

Ankara Ticaret Odası (ATO) Yönetim Kurulu Başkanı Gürsel Baran: "Türkiye'deki istikrar Avrupa ülkelerini tedirgin ediyor"

Bursa Ticaret ve Sanayi Odası (BTSO) Yönetim Kurulu Başkanı İbrahim Burkay: "Hollanda, Türkiye'den bir an önce özür dilemelidir"

TİCARETTE İBRE TÜRKİYE LEHİNE						
Yıllar	Ihracat (milyon \$)	Ihracat Değişim (%)	İthalat (milyon \$)	İthalat Değişim (%)	Hacim (milyon \$)	Denge (milyon \$)
2005	2.469	15,5	2.151	12,8	4.621	318
2006	2.539	2,8	2.160	0,4	4.699	379
2007	3.018	18,9	2.655	22,9	5.673	363
2008	3.143	4,1	3.056	15,1	6.200	87
2009	2.124	-32,4	2.543	-16,8	4.667	-419
2010	2.461	15,9	3.156	24,1	5.617	-694
2011	3.243	31,8	4.005	26,9	7.248	-761
2012	3.244	0	3.660	8,6	6.905	-416
2013	3.538	9,1	3.363	-8,1	6.901	174
2014	3.458	-2,2	3.564	6	7.023	-105
2015	3.154	-8,8	2.914	-18,2	6.069	240
2016	3.589	13,8	3.014	3,4	6.604	574

Hollanda ile Türkiye arasındaki ticaret son iki yıldır Türkiye lehine fazla veriyor. 2015 yılında 240 milyon dolar dış ticaret fazlası, 2016 yılında 574 milyon dolara ulaştı. Türkiye, 2016 yılında Hollanda'dan 3 milyar dolarlık ithalat yaparken 3 milyar 589 milyon dolarlık ihracat gerçekleştirdi.

İmalat sanayinde artış gözüküyor

İmalat Sanayi (PMI endeksi) "Satın Alma Yöneticileri Endeksi" imalat sanayinde şubat ayında toparlanma işareti verdi.

Aralık ayında 47.7 iken, ocak ayında 48.7'ye yükselen endeks, şubat ayında 49.7 oldu.

Türkiye'de ve bir çok ülkede, ekonomideki gelişmeler kısaltılmış adı ile PMI endeksinden (Purchasing Manager Index), "Satın Alma Yöneticileri Endeksi"nden izleniyor.

Bu endeks ülkenin önde gelen büyük şirketlerin satın almalarından sorumlu yöneticilerin değerlemelerinden oluşuyor.

5 farklı değişim

Endeks, satın alma yöneticilerinin değerlemelerine dayalı olarak hazırlanırken, 5 farklı göstergedeki değişimler endekse değişik ağırlıklarda yansıtılıyor.

(1) Yeni siparişlerin durumu yüzde 30 ağırlıkta, (2) Üretimdeki değişim yüzde 25 ağırlıkta, (3) İstihdam durumu yüzde 20 Ağırlıkta, (4) Tedarikçilerin teslim süreleri yüzde 15 (ters yönlü olarak) ağırlıkta, (5) Girdi stokundaki değişim yüzde 10 ağırlıkta genel endekse yansıyor. Endeks sonuçları:

■ 50'nin altında kalması ekonomide kötü gidişin sürdüğünü gösteriyor. 50'ye yaklaşıldıkça kötüden iyiye gidiş başlıyor.

■ Endeks 50'nin üzerinde ise ekonomide iyileşme var. 50'nin üzerindeki gelişmeler, iyiliğin arttığının işareti.

ABD'de imalat sanayi PMI endeksi 1 Mart'ta 54.2 olarak açıklandı. Bekleyiş 54.4 idi. 1 Şubat'ta 55.0 olan endeks 21 Şubat'ta 54.3 olmuştu. Bu gelişme iyilikte geriye gidişe işaret ediyor.

İyileşme yaşanıyor

Bizde imalat sanayi PMI endeksi yıllar ve aylar itibarıyla büyük dalgalanma gösteriyor. Şubat 2016'dan bu yana bir türlü 50'nin üzerine çıkamadı. Yıl ortalaması 48.8 oldu. 2016 Ağustos ayında 47.0'ye gerileyen PMI endeksi Ekim'de 49.8'e yükseldikten sonra Aralıkta 47.7'ye gerilemişti. Endeksin ocak ayında 48.7'ye, Şubat'ta 49.7'ye yükselmesi, ekonomide iyiye gidiş ümidi veriyor.

IHS Markit Economics, otuz kadar ülkede PMI endekslerinin düzenlenmesine katkıda bulunan uluslararası bir kuruluş. 2015 Eylül ayından bu yana, ISO ile ortaklaşa çalışma ile, Türkiye geneli için ve İstanbul için PMI endeksleri düzenleniyor. Ay içindeki gelişmeler, bir sonraki ayın ilk günü açıklanıyor. İstanbul için ayrı bir endeks düzenleniyor. İstanbul imalat sanayi için düzenlenen PMI endeksi 2017 şubat ayında 48.0 olarak açıklandı. 2016 yılı ortalaması 49.0 idi.

(MÜSİAD, her ay ISO'nun PMI endeksi benzeri bir endeks çalışması yürütüyor. SAMEKS Endeksi de şubat ayında ekonomide canlanma işareti veriyor. Bu endeks çalışmasını da bir başka yazıda anlatacağım.)

ORTAK ÇIKARLAR İÇİN SAĞDUYUYA İHTİYAÇ VAR DİPLOMASİYLE KRİZ AŞILSIN

Hollanda'nın Türk bakanlara yasaklama getirmesinin kabul edilemez olduğunu dile getiren iş dünyası temsilcileri krizin diplomasi ile aşılması gerektiğini ifade etti

Hollanda'nın Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun uçuş iznini iptal etmesi ardından Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Betül Sayan Kaya'nın Rotterdam'daki Türkiye Başkonsolosluğu'na gitmesinin engellenmesi ile yeni bir boyut kazanan kriz iş dünyasını da endişelendirdi. İş dünyasının önde gelen kuruluşları, krizin iki ülke arasındaki tarihi ilişkilere zarar vermeden kısa sürede aşılmasını beklediklerini açıkladı ve sağduyu çağrısı yaptı. Başkanlığını Erol Bilecik'in yaptığı Türk Sanayicileri ve İş Adamları Derneği (TÜSİAD) yaşanan gerginliğin diplomasi ile aşılması gerektiğine işaret ederek, "Hollanda yanlış karar aldı. Bu sorunun çözümü için olumlu yaklaşımlar sergilenirken, Hollanda tarafından da Türk Dışişleri Bakanı Sayın Çavuşoğlu'nun uçağına iniş izni verilmesi gerginlikleri turmandır-mıştır" açıklamasını yaptı. TÜSİAD açıklamasında tüm siyasetçilerin sağduyulu ve çözüm odaklı olması gerektiği mesajı verildi.

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi

ise "Bize demokrasi dersi vermeye çalışan Avrupa'nın hangi zihniyet ve emellerle bu uygulamaları gerçekleştirdiğini anlamakta zorlanıyoruz" dedi. Büyükekşi, yaşanan durumu 'tarih kitaplarına geçecek bir diplomatik rezalet' olarak nitelendirdi.

DÜNYANIN ÇİVİSİ ÇIKTI

Istanbul Sanayi Odası (İSO) Başkanı Erdal Bahçivan ise yaptığı açıklamada Hollanda'nın dostluğa ve demokratik centilmenliğe yakışmayan kararını şiddetle kınadığını bildirdi. Bahçivan, "Çivisi çıkmış dünyada diyalog, diplomasi ve samimiyet ön planda olmalı ve değer görmelidir. Hollanda, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ile ilgili kararında böyle bir anlayışa önem vererek ciddi bir hata yaptı. Türkiye'nin gereken cevabı vereceğine inanıyoruz" değerlendirmesinde de bulundu. Diğer taraftan, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK), Müstakil Sanayici ve İş Adamları Derneği (MÜSİAD), Türkiye Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu (TÜRKONFED) açıklamalarıyla Hollanda'nın tavrını kınadı.

Erol Bilecik

Almanların hastalığı Hollanda'ya bulaştı

Avrupa Birliği ülkelerini ikili ticari ilişkilerini geliştirerek buyruğu altına alan Almanya, ekonomik gücünü siyasi oyunlarına alet etmeyi sürdürüyor. **Son olarak Almanya'nın 145 milyar dolarlık ticaret hacmi oluşturduğu Hollanda, Türk bankaları ülkesine almayarak Türkiye'nin geleceğini şekillendirecek 16 Nisan halkoylamasını sabote çabasına girdi.**

Cevabı verilir

Hollanda'nın sebep olduğu diplomatik rezalete TÜSİAD, MÜSİAD, DEİK ve TOBB'dan da sert tepkiler geldi

Dış ticaretinin yaklaşık yüzde 50'sini Avrupa'ya yapana Türk İş dünyası Hollanda'nın sebep olduğu diplomatik rezaleti tepki gösterdi. Ankara Ticaret Odası Başkanı Gürsel Baran, söz konusu olaya tepki göstererek, "Ülkemizi temsil eden iki bakanımıza yapılanlar kabul edilebilir değildir. Türkiye'nin son 15 yılda yakaladığı ekonomik büyüme, siyasi istikrar ve özgürlükler Avrupa ülkelerini tedirgin ediyor" dedi. Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Genel Başkanı Nail Olpak,

söz konusu olaya ilişkin "Hollanda makamlarının bu tavırları, Hollanda'daki Türk toplumunun demokratik haklarına ve onuruna yönelik açık bir tacizdir" dedi.

KARARI KINIYORUZ

ISO Başkanı **Erdal Bahçıvan** ise, Hollanda'nın dostluğa ve demokratik centilmenliğe yakışmayan kararını siddetle kınadığını bildirdi. Bahçıvan, "Türkiye'nin gereken cevabı vereceğine inanıyoruz" değerlendirmesinde bulundu.

AB'nin siyasi gücünü zedeler

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği Başkanı Rifat Hisarcıklıoğlu, Hollanda'nın faşist tutumuna yönelik, "AB değerlerine uzak siyasi-lerin AB ülkelerinde göreve gelmesi, AB'nin dönüştürücü olma gücünü zayıflatıyor. AB'nin küresel siyasi güç olma çabasına zarar veriyor" dedi. Türk Girişim ve İş Dünyası Konfederasyonu Başkanı Tarkan Kadooğlu da seyahat ve ifade özgürlüğü gibi temel AB değerleriyle Hollanda'nın tavrının çeliştiğini vurguladı.

Karar yanlış

Türk siyasetçilerin toplantılarına, kısıtlama getirilmesinin doğru bir tutum olmadığına değinilen TÜSİAD, Hollanda hükümetine yönelik, "Hollanda yanlış karar aldı. Gerginlik diplomasi ile aşılmalı" değerlendirmesini yaptı. Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Mehmet Büyükekçi ise, "Bu tutumun iki ülke menfaati açısından fayda doğurmayacağını düşünüyoruz" dedi.

Cumhurbaşkanlığı sistemi-ne geçişi engellemek ve Türkiye'nin yükselişini durdurmak amacıyla topyekün saldırıya geçen Avrupa'nın faşist uygulamalarına Hollanda da katıldı. Hollanda'ya karşı harekete geçmeye hazırlanan Türkiye'nin ekonomik ve siyasi yaptırım uygulanacağını ilk sinyali Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu tarafından verilmişti. Hollanda'nın uygulamalarını sert biçimde eleştiren Başbakan Yardımcısı Nurettin Canikli de dün yaptığı açıklamada, "Ekonomik anlamda yaptırımlar olabilir. Bunu tartışıp görüşeceğiz" dedi. Ekonomi Bakanı Nihat Zeybekci ise diplomatik skandalı 'provokasyon' olarak nitelendirdi ve yaptırım konusuna ilişkin, "Birkaç günden beri şunu söylemeye çalışıyorum, bu adımları attığınız zaman iki taraf da zarar görecektir" ifadelerini kullandı. Şimdi ise ekonomik bir yaptırım uygulandığı takdirde ortaya çıkacak tablo merak konusu.

9.2 MİLYAR \$ YATIRIM

Türkiye İstatistik Kurumu verilerine göre; Hollanda ile Türkiye'nin 2016 yılındaki ticaret hacmi, yaklaşık 6 milyar 604 milyon dolar oldu. Türkiye; Hollanda'ya aynı yıl başta giyim eşyası ve aksesuarları, kara ulaşım araçları, tekstil el-

yafı ve mamulleri olmak üzere 3 milyar 585 milyon dolarlık ihracat yaptı. Bu da toplam ülke ihracatının yüzde 2,72'sinin Hollanda'ya yapıldığını gösteriyor. 2002-2015 döneminde Türkiye'den Hollanda'ya yapılan yatırım miktarı ise 9 milyar 205 milyon dolar gerçekleşti.

100 BİN KİŞİYE İŞ

Hollanda'da ise 450 bini aşkın Türk vatandaşı bulunuyor. Hollanda'daki Türk girişimcilerin sayısı 1993 yıllarında 5 bin civarında idi. 2016 yılına gelindiğinde de bu sayı 4 kat artarak 23 bine ulaştı. 23 bin Türk girişimcinin 100 bin dolayındaki Hollandalı'ya istihdam olanağı sağladığı ifade ediliyor. Türk yatırımcısının Hollanda ekonomisine katma değer oranı ise yaklaşık yüzde 3. Hollanda'da Türklerin sahip olduğu yatırımın büyük bölümü banka ve sigorta şirketlerinin finansal yatırımlarından oluşuyor. Hollanda en fazla Türk yatırımı çeken ülke konumunda bulunuyor. Diğer taraftan, Hollanda'da yaşayan Türklerin Hollanda'daki yatırımlarının tutarı da 2,5 milyar avroya ulaşmış bulunuyor. Hollanda'da faaliyet gösteren Türk işletmelerinin yüzde 41'i perakende ticaret alanında yoğunlaşırken, söz konusu sektörü yüzde 31 ile gastronomi, yüzde 22 ile hizmetler alanı,

yüzde 6 ile el sanatları, yüzde 5 ile toptan ticaret ve yüzde 3,2 ile imalat ve inşaat sanayi izliyor.

3.5 MİLYAR \$'LIK KATKI

Türk yatırımcılar yıllık bazda Hollanda ekonomisine yaklaşık 3.5 milyar dolar katkı sağlıyor. Türkiye'de faaliyet gösteren Hollanda firmalarının sayısı ise 2 bin 564 sayısına ulaştı. 2015 yılında Hollanda'dan Türkiye'ye yapılan uluslararası doğrudan yatırım tutarı ise 1.1 milyar dolar oldu.

FAZLAMIZ YÜZDE 3,4

Ülkemiz, 2016 yılında Hollanda'dan 3 milyar dolarlık ithalat gerçekleştirdi. İthalat edilen ürünler arasında; metal cevherleri, kara ulaşım araçları, plastik ve bazı kimyasallar geldi. İhracatın artması ve ithalatın azalması ile birlikte Türkiye Hollanda'ya karşı yüzde 3,4'e tekabül eden 574.9 milyon dolar dış ticaret fazlası verdi.

SORUN YONETİM KAYNAKLI

Hollanda Hükümetinin yaptığı bu hadsiz davranış önümüzdeki günlerde devam ettirmesi halinde Türkiye tarafından daha sert tepki ile karşılaşacağı söyleniyor. Hükümet yetkilileri, Hollanda halkı ve yatırımcısıyla bir sıkıntı olmadığını, sorunun yönetimin anlayışından kaynaklandığını belirtiyor.

Türkiye-Hollanda arasındaki siyasi gerilim Türk iş dünyasını tedirgin etti. Patronlar Hollanda'ya kınama mesajlarıyla tepkilerini gösterdi

Hollanda'ya eleştiri yağdı

TİM Başkanı Büyükeşçi; "Umarız Hollanda, hatasından geri döner ve dost bir ülke olmanın gereğini yerine getirir" diye konuştu. **ISO Başkanı** Bahçivan ise; "Çivisi çıkmış dünyada diyalog ve samimiyet ön planda olmalı" dedi.

400 yıllık dostluğumuz var

TİM Başkanı Büyükeşçi; "Hollanda 400 yıldır ilişki içinde olduğumuz bir ülke, NATO müttefikimiz olan bir ülke, tam üyelik beklediğimiz AB'nin bir üyesi ve ekonomik olarak güçlü ortaklığımız olan bir ülke." diyen Büyükeşçi, bu tarz davranış sergilemesini beklemedikleri ülkelerin başında geldiğini de dile getirdi.

Çok ciddi bir hata yapmıştır

ISO Başkanı Bahçivan da, "Çivisi çıkmış dünyada diyalog, diplomasi ve samimiyet ön planda olmalı ve değer görmelidir. Hollanda, Dışişleri Bakanımız Çavuşoğlu ile ilgili kararında böyle bir anlayışa önem vererek ciddi bir hata yapmıştır. Türkiye'nin gereken cevabı vereceğine inanıyoruz." dedi. ■ 9'da

Türkiye-Hollanda arasındaki siyasi gerilim Türk iş dünyasını tedirgin etti.
Patronlar Hollanda'ya kınama mesajlarıyla tepkilerini gösterdi

Hollanda'ya eleştiri yağdı

İŞ dünyası, Hollanda'nın Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun uçağının iniş izni iptal etmesini kınadı. Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, konuya ilişkin, bugün köklü siyasi, sosyal ve ticari bağların olduğu Avrupa'dan olumsuz bir haber daha alındığını belirterek, "Daha öncesinde bakanlarımızın konuşma yapmasına izin vermeyen Hollanda, şimdi ise bu yanlış tutumunu bir adım daha ileriye taşıyarak Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu'nun uçağının inmesine izin vermedi." dedi.

DEMOKRATİK TEAMÜLLER

"Bunu yapan ülke 400 yıldır ilişki içinde olduğumuz bir ülke, NATO müttefikimiz olan bir ülke, tam üyelik beklediğimiz AB'nin bir üyesi ve ekonomik olarak güçlü ortaklığımız olan bir ülke." diyen Büyükekşi, bu tarz davranış sergilemesini beklemedikleri ülkelerin başında geldiğini dile getirdi. Büyükekşi, Hollanda'nın bakanlara karşı takındığı, demokratik teamüllere uymayan bu haksız tutumunu doğru bulmadıklarını vurgulayarak, şunları kaydetti: "Bu tutumun iki ülke menfaati açısından bir fayda doğurmuyacağını düşünüyoruz. Ümit ediyoruz ki kısa sürede Hollanda, Hükümetimize karşı takındığı yanlış tutumdan geri döner ve demokratik değerlere sahip dost bir ülke olmanın gereğini yerine getirir."

ANLAMAK MÜMKÜN DEĞİL

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Ömer Cihad Vardan ise iptal kararının kabul edilemez olduğunu belirtti. Bir süredir bazı Avrupa ülkelerinin, Türk bakanlarına yönelik hukuk ve akıl dışı uygulamaları ile karşılaştıklarını ve bunu Türk iş dünyası olarak anlayamadıklarını vurgulayan Vardan, "Hele, Sayın Dışişleri Bakanımıza Hollanda'ya uçuş izni verilmemesini anlamak mümkün değil." dedi. Vardan, şöyle devam etti: "Avrupa, üzerine inşa edildiği demokratik değerler ile açıkça çelişiyor. Maalesef bunun diplomatik nezaket, hukuk, evrensel değerler ve demokratik

TİM Başkanı Büyükekşi; "Umarız Hollanda, hatasından geri döner ve dost bir ülke olmanın gereğini yerine getirir" diye konuştu. **ISO Başkanı** Bahçivan ise; "Çivisi çıkmış dünyada diyalog ve samimiyet ön planda olmalı" dedi

anlayışla bağdaştırılması imkansız. Hollanda, sınırlarımız dışında en fazla vatandaşımızın yaşadığı üçüncü ülke. Büyük bölümü aynı zamanda Hollanda vatandaşı da olan 400 bini aşkın Türk vatandaşı Hollanda'da yaşıyor, çalışıyor, istihdam sağlıyor ve bu ülkenin ekonomisine, refahına katkı sağlıyor. İki ülke arasındaki ilişki tam 4 asır-

dır devam ediyor. Yapılanı kabul etmek kesinlikle mümkün değil."

CENTILMENLİĞE YAKIŞMADI

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** da Hollanda'nın dostluğa ve demokratik centilmenliğe yakışmayan kararını şiddetle kınadığını bildirdi. Bahçivan, "Çivi-

si çıkmış dünyada diyalog, diplomasi ve samimiyet ön planda olmalı ve değer görmelidir. Hollanda, Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu ile ilgili kararda böyle bir anlayışa önem vermeyerek ciddi bir hata yapmıştır. Türkiye'nin gereken cevabı vereceğine inanıyoruz." değerlendirmesinde de bulundu. (AA)

Paranın patronlarından Hollanda'ya sert tepki

PARANIN patronları Hollanda'nın, Bakan Çavuşoğlu ve Kaya'ya karşı sergiledikleri skandal tutumu yerden yere vurdu.

İş dünyası, Hollanda'nın Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'nun uçağının iniş iznini iptal etmesini ve Aile Bakanı Kaya'ya yapılanları kınadı.

"Avrupa'dan daha olumsuz bir alınmadı"

Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, konuya ilişkin, köklü siyasi, sosyal ve ticari bağların olduğu Avrupa'dan olumsuz bir haber daha alındığını belirterek, "Daha öncesinde bakanlarımızın konuşma yapmasına izin vermeyen Hollanda, şimdi ise bu yanlış tutumunu bir adım daha ileriye taşıyarak Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu'nun uçağının inmesine izin vermedi." dedi.

"Beklemedikleri ülkenin başına geldi"

"Bunu yapan ülke 400 yıldır ilişki içinde olduğumuz bir ülke, NATO müttefikimiz olan bir ülke, tam üyelik beklediğimiz AB'nin bir üyesi ve ekonomik olarak güçlü ortaklığımız olan bir ülke." diyen Büyükekşi, bu tarz davranış sergilemesini beklemedikleri ülkelerin başına geldiğini dile getirdi.

"İki ülke menfaati açısından bir fayda doğurmayacak"

Büyükekşi, Hollanda'nın bakanlara karşı takındığı, demokratik teamüllere uymayan bu haksız tutumunu doğru bulmadıklarını vurgulayarak, şunları kaydetti:

"Bu tutumun iki ülke menfaati açısından bir fayda doğurmayacağını düşünüyoruz. Ümit ediyoruz ki kısa sürede Hollanda, Hükümetimize karşı takındığı yanlış tutumdan geri döner ve demokratik değerlere sahip dost bir ülke olmanın gereğini yerine getirir."

"Uçuş izni verilmemesini anlamak mümkün değil"

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Ömer Cihad Vardan ise iptal kararının kabul edilmez olduğunu belirtti.

Bir süredir bazı Avrupa ülkelerinin, Türk bakanlarına yönelik hukuk ve akıl dışı uygulamaları ile karşılaşmalarını ve bunu Türk iş dünyası olarak anlayamadıklarını vurgulayan Vardan, "Hele, Sayın Dışişleri Bakanımıza Hollanda'ya uçuş izni verilmemesini anlamak mümkün değil." dedi.

Vardan, "Avrupa, üzerine inşa edildiği demokratik değerler ile açıkça çelişiyor. Maalesef bunun diplomatik nezaket, hukuk, evrensel değerler ve demokratik anlayışla bağdaştırılması imkansız." dedi.

"Hollanda'nın centilmenliğe yakışmayan kararını kınıyorum"

Istanbul Sanayi Odası (ISO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** da Hollanda'nın dostluğa ve demokratik centilmenliğe yakışmayan kararını şiddetle kınadığını bildirdi.

Bahçivan, "Çivisi çıkmış dünyada diyalog, diplomasi ve samimiyet ön planda olmalı ve değer görmelidir. Hollanda, Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu ile ilgili kararında böyle bir anlayışa önem vermeyerek ciddi bir hata yapmıştır. Türkiye'nin gereken cevabı vereceğine inanıyoruz." değerlendirmesinde de bulundu.

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Nail Olpak ise ifade özgürlüğü söylemleriyle öne çıkan Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin bakanlara karşı son dönemde takındığı olumsuz tavırları tasvip etmediklerini dile getirerek, "Siyasetçilerimizin gurbetçi yurttaşlarımızla bir araya gelme hakkına saygı duyulması gerektiğini düşünüyorum." diye konuştu.

Olpak, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'na yapılanları şiddetle kınadıklarını ifade ederek, "Bu sürecin ekonomik ve toplumsal ilişkilerimize zarar vermeden, nihayet bulmasını diliyorum." dedi. (Ajanslar)

İş dünyasından Hollanda'ya tepki

Türkiye İhracatçılar Meclisi Başkanı Mehmet Büyükekşi, Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu Başkanı Ömer Cihad Vardan, **İstanbul Sanayi Odası** Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** ve Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği Genel Başkanı Nail Olpak, Hollanda'nın uygulamalarını kınadı.
Haberi 7. sayfada

İş dünyasından Hollanda'ya tepki

İş dünyası, Hollanda'nın Dışişleri Bakanı Çavuşoğlu'nun uçağının iniş iznini iptal etmesini kınadı.

(AA) - Türkiye İhracatçılar Meclisi (TİM) Başkanı Mehmet Büyükekşi, konuya ilişkin, köklü siyasi, sosyal ve ticari bağların olduğu Avrupa'dan olumsuz bir haber daha alındığını belirterek, "Daha öncesinde bakanlarımızın konuşma yapmasına izin vermeyen Hollanda, şimdi ise bu yanlış tutumunu bir adım daha ileriye taşıyarak Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu'nun uçağının inmesine izin vermedi." dedi.

Büyükekşi, Hollanda'nın bakanlara karşı takındığı, demokratik teamüllere uymayan bu haksız tutumunu doğru bulmadıklarını vurgulayarak, şunları kaydetti:

"Bu tutumun iki ülke menfaati açısından bir fayda doğurmayacağını düşünüyoruz. Ümit ediyoruz ki kısa sürede Hollanda, Hükümetimize karşı takındığı yanlış tutumdan geri döner ve demokratik değerlere sahip dost bir ülke olmanın gereğini yer-

Bir süredir bazı Avrupa ülkelerinin, Türk bakanlarına yönelik hukuk ve akıl dışı uygulamaları ile karşılaştıklarını ve bunu Türk iş dünyası olarak anlayamadıklarını vurgulayan Vardan, "Hele, Sayın Dışişleri Bakanımıza Hollanda'ya uçuş izni verilmemesini anlamak mümkün değil." dedi.

Vardan, "Avrupa, üzerine inşa edildiği demokratik değerler ile açıkça çelişiyor. Maalesef bunun diplomatik nezaket, hukuk, evrensel değerler ve demokratik anlayışla bağdaştırılması imkansız." dedi.

"Hollanda'nın centilmenliğe yakışmayan kararını kınıyorum"

İstanbul Sanayi Odası (İSO) Yönetim Kurulu Başkanı **Erdal Bahçivan** da Hollanda'nın dostluğa ve demokratik centilmenliğe yakışmayan kararını şiddetle kınadığını bildirdi.

Bahçivan, "Çivisi çıkmış dünyada diyalog, diplomasi ve samimiyet ön planda olmalı ve değer görmelidir. Hollanda, Dışişleri Bakanımız Mevlüt Çavuşoğlu ile ilgili kararında böyle bir anlayışa önem vermeyerek ciddi bir hata yapmıştır. Türkiye'nin gereken cevabı vereceğine inanıyoruz." değerlendirmesinde de bulundu.

"Bu sürecin ilişkilerimize zarar vermeden nihayet bulmasını diliyorum"

Müstakil Sanayici ve İşadamları Derneği (MÜSİAD) Genel Başkanı Nail Olpak ise ifade özgürlüğü söylemleriyle öne çıkan Avrupa Birliği (AB) ülkelerinin bakanlara karşı son dönemde takındığı olumsuz tavırları tasvip etmediklerini dile getirerek, "Siyasetçilerimizin gurbetçi yurttaşlarımızla bir araya gelme hakkına saygı duyulması gerektiğini düşünüyorum." diye konuştu.

Olpak, Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu'na yapılanları şiddetle kınadıklarını ifade ederek, "Bu sürecin ekonomik ve toplumsal ilişkilerimize zarar vermeden, nihayet bulmasını diliyorum." dedi.

"Bunu yapan ülke 400 yıldır ilişki içinde olduğumuz bir ülke, NATO müttefikimiz olan bir ülke, tam üyelik beklediğimiz AB'nin bir üyesi ve ekonomik olarak güçlü ortaklığımız olan bir ülke." diyen Büyükekşi, bu tarz davranış sergilemesini beklemedikleri ülkelerin başında geldiğini dile getirdi.

rine getirir."

"Uçuş izni verilmemesini anlamak mümkün değil"

Dış Ekonomik İlişkiler Kurulu (DEİK) Başkanı Ömer Cihad Vardan ise iptal kararının kabul edilmez olduğunu belirtti.